

UZASADNIENIE

P. N. został obwiniony o to, że w dniu 5 lutego 2021 roku o godzinie 22:00 we W. na ul. (...), w miejscu ogólnodostępnym tj. Pasażu (...), w trakcie interwencji policyjnej związanej z niezakrywaniem ust i nosa, nie udzielił właściwemu organowi państwowemu, upoważnionemu z mocy ustawy do legitymowania, informacji co do miejsca swojego zamieszkania, tj. o czyn wyczerpujący dyspozycję art. 65 § 2 kodeksu wykroczeń.

Wyrokiem z dnia 22 marca 2022 roku, sygn. akt V W 377/21 Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia we Wrocławiu, uznał obwinionego za winnego popełnienia zarzucanego mu wykroczenia i za ten czyn, na podstawie art. 65 § 2 k.w. wymierzył mu karę grzywny w wysokości 300 złotych, obciążył obwinionego kosztami postępowania w sprawie w wysokości 100 złotych oraz wymierzył mu opłatę w kwocie 30 złotych.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła obrończyni obwinionego zarzucając obrazę przepisów prawa materialnego, tj.:

- 1) art. 65 § 2 k.w. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sytuacji, gdy czyn przypisany obwinionemu nie wyczerpał znamion tego wykroczenia
- 2) art 1 § 1 k.w. poprzez jego niezastosowanie, w konsekwencji czego nastąpiło bezpodstawne przypisanie obwinionemu odpowiedzialności za wykroczenie w sytuacji, gdy w polskim systemie prawa (czy to w ustawie, czy w aktach prawnych rangi podustawowej) nie ma określonego obowiązku podawania funkcjonariuszowi policji adresu zamieszkania przez osobę legitymowaną,
- 3) art 15 ust. 8 Ustawy o Policji oraz § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 r. w sprawie postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów, w związku z dyspozycją przepisu art. 92 ust. 1 Konstytucji RP, poprzez niewłaściwą interpretację tych przepisów, polegająca na bezpodstawnym przyjęciu, że osoba legitymowana ma obowiązek podać funkcjonariuszowi Policji adres zamieszkania
- 4) art 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej poprzez jego niezastosowanie, bowiem zarzucany oskarżonemu czyn w postaci naruszenia obowiązku nie został w żaden sposób uregulowany przez ustawę,
- 5) art 92 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 46b pkt 13 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (dalej jako ustawa) oraz art. 14 ust. 1 pkt 1 Ustawy o Policji - poprzez jego niezastosowanie, bowiem upoważnienie zawarte w art. 46 b pkt 13 ustawy nie zawiera konkretnych wytycznych dotyczących sposobu realizacji nakazu zakrywania nosa i ust, a ponadto treść rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów, w związku z wystąpieniem stanu epidemii została sporządzona bez zebrania odpowiednich danych wymaganych dyspozycją art 46a Ustawy, przez co obowiązek zakrywania ust i nosa jest bezprawny, a zatem sporna interwencja Policji także była bezpodstawną ingerencją w sferę praw i wolności obywatelskich.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, apelująca wniosła o uniewinnienie obwinionego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrończyni obwinionego P. N. zasługiwała na uwzględnienie.

Odnosząc się zarówno do pierwszego jak i drugiego zarzutu podniesionego w apelacji, Sąd w pełni zgadza się z argumentacją, iż czyn obwinionego, nie może być uznany za czyn zabroniony w myśl art. 1 § 1 k.w. realizujący znamiona art. 65 § 2 k.w.

W pierwszej kolejności należałoby wskazać, iż obwiniony, 5 lutego 2021 roku, został legitymowany przez funkcjonariuszy policji z uwagi na podejrzenie popełnienia wykroczenia penalizowanego w art. 116 § 1a k.w. Podczas powyższej czynności, obwiniony przekazał funkcjonariuszom dane osobowe w postaci swojego imienia i nazwiska, numeru PESEL oraz imion rodziców, odmówił natomiast podania adresu zamieszkania. Skutkiem powyższego zachowania, było skierowanie do Sądu wniosku o ukaranie, z uwagi na popełnienie czynu wyczerpującego dyspozycję art. 65 § 2 k.w. tj. nieudzielenie, wbrew obowiązkowi, właściwemu organowi państwowemu lub instytucji upoważnionej z mocy ustawy do legitymowania, wiadomości lub dokumentów co do okoliczności wymienionych w § 1 powyższego przepisu. Wskazać również należy, iż w toku postępowania przygotowawczego, P. N. przedłożył stosowne zaświadczenie, potwierdzające, iż z uwagi na przeciwwskazania medyczne, zwolniony jest z obowiązku zakrywania ust i nosa.

W ocenie Sądu Okręgowego, aby dokonać prawidłowej oceny zakresu odpowiedzialności wykroczeniowej obwinionego, w pierwszej kolejności należało rozważyć, czy P. N. swoim zachowaniem dał funkcjonariuszom policji podstawę prawną do jego legitymowania, tj. czy istniało podejrzenie popełnienia przez niego wykroczenia z art. 116 § 1a k.w. poprzez zaniechanie przestrzegania zakazów, nakazów, ograniczeń lub obowiązków określonych w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Norma prawna zdekodowana z art. 116 § 1a k.w. zawiera odesłanie do innych przepisów, a mianowicie do przepisów, ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku, o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, tzw. przepisów epidemiologicznych. Co oznacza, iż powyższy przepis ma charakter blankietowy, tj. sam w sobie nie zawiera kompletnych znamion czynu zabronionego (wykroczenia), a do jego zastosowania niezbędne jest stwierdzenie, iż obwiniony swoim zachowaniem naruszył obowiązujące w czasie popełnienia czynu nakazy, zakazy ograniczenia lub obowiązki, określone w przepisach znajdujących swoje umiejscowienie poza kodeksem wykroczeń. W powyższym stanie faktycznym, niezbędne jest ustalenie czy zachowanie obwinionego stanowiło naruszenie określonego, konkretnego, obowiązującego w czasie czynu i prawidłowo wprowadzonego przepisu ustanawiającego dany nakaz (w tym przypadku nakaz zasłaniania ust i nosa).

Z dniem 29 listopada 2020 roku, do treści art 46b ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, dodany został pkt 4a stanowiący obowiązek stosowania określonych środków profilaktycznych oraz zabiegów oraz pkt 13 nakazujący zakrywanie ust i nosa, w określonych okolicznościach, miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach, wraz ze sposobem realizacji tego nakazu. W oparciu o art. 46a i 46b pkt 1-6 i 8-13 powyższej ustawy, wydane zostało natomiast rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii. Dopiero tak ustanowiony § 27 rzeczonego rozporządzenia, nakładał powszechny obowiązek zakrywania ust i nosa w przestrzeniach publicznych. Na podkreślenie zasługuje okoliczność, iż powyższy przepis, nadal znajdował umiejscowienie w akcie prawnym rangi rozporządzenia.

Mając na uwadze powyższe rozważania, w ocenie Sądu Okręgowego, jednym z najważniejszych argumentów niepozwalających uznać czynu obwinionego za wykroczenie w krytycznym momencie, było pozostawanie obowiązku zasłaniania ust i nosa w akcie prawnym nie rangi ustawy, lecz rozporządzenia wydanego na jej podstawie. Zgodnie z treścią art 1 § 1 k.w. odpowiedzialności za wykroczenie podlega ten tylko, kto popełnia czyn społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia (*nullum crimen sine lege*). Zatem poszukiwanie znamion czynu zabronionego w akcie prawnym rangi rozporządzenia narusza art. 42 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowiącego, iż odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia. Ponadto przepis art. 31 ust. 3 Konstytucji stanowi, że wolność człowieka podlega ochronie prawnej, a ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Nie ulega zatem wątpliwości, iż ograniczenia wprowadzone w stanie prawnym na dzień 5 lutego 2021 r. zostały

wprowadzone aktem rangi rozporządzenia, wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w ustawie. Toteż doszło do naruszenia art. 31 ust. 3 konstytucji RP, albowiem nie został spełniony wymóg ustawowej regulacji ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw.

W tak przedstawionym stanie prawnym, wprowadzony nakaz zakrywania ust i nosa, jednoznacznie wykracza poza delegację ustawową, nie dając tym samym podstaw do przyjęcia, że może stanowić uzupełnienie normy blankietowej z art 116 §1a k.w. Brak było zatem możliwości przypisania obwinionemu, przez funkcjonariuszy policji, chociażby podejrzenia popełnienia czynu z art 116 § 1a k.w., co jednoznacznie nie dawało podstawy prawnej do jego legitymowania.

Ponadto na podkreślenie zasługuje fakt, iż Sąd Okręgowy, nie kwestionuje samego obowiązku zakrywania ust i nosa poprzez noszenie maseczek, gdyż niewątpliwie jest to obowiązek wynikający zarówno z odpowiedzialności społecznej jak i poczucia społecznej solidarności. Natomiast możliwość wymierzania sankcji karnych wymaga ścisłego przestrzegania przez ustawodawcę reguł legislacyjnych, znajdujących swoje umiejscowienie w ustawie zasadniczej. W przypadku tak występującego naruszenia nie ma możliwości wymierzenia sprawcy czynu kary za naruszenie przepisów.

Wobec braku podejrzenia zrealizowania znamion wykroczenia z art. 116 § 1a k.w., brak było podstaw do legitymowania obwinionego. Wykroczenia z art. 65 § 2 k.w. dopuszcza się osoba, która wbrew obowiązkowi nie udziela właściwemu organowi państwowemu lub instytucji upoważnionej z mocy ustawy do legitymowania, wiadomości lub dokumentów co do tożsamości własnej lub innej osoby, swego obywatelstwa, zawodu, miejsca zatrudnienia lub zamieszkania. Przy czym w doktrynie prawa wykroczeń prezentowane są poglądy, że w przypadku, w którym funkcjonariusz organu państwowego lub upoważnionej do legitymowania instytucji żąda podania wskazanych w przepisie danych osobowych w sytuacji, gdy nie ma do tego podstawy prawnej, obywatel może odmówić podania danych osobowych bez konsekwencji prawnych. W przypadku, w którym funkcjonariusz organu państwowego lub instytucji upoważnionej z mocy ustawy do legitymowania żąda okazania dokumentu tożsamości, gdy nie ma do tego podstawy prawnej, obywatel może odmówić okazania takiego dokumentu bez konsekwencji prawnych (art. 65 § 1 i 2 k.w.). (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2011 r., sygn. akt III KK 292/11). Powyższe prowadzi do jednoznacznej konkluzji, iż funkcjonariusze policji mają prawo żądać danych osobowych w tym adresu zamieszkania, ale tylko w sytuacji istnienia podstawy prawnej tj. podejrzenia popełnienia wykroczenia bądź przestępstwa.

Sąd nie może natomiast zgodzić się z zarzutem obrońcy obwinionego, iż brak jest konieczności podania adresu zamieszkania podczas wykonywania czynności legitymowania. Wskazać również należy, iż w powyższym zakresie Sąd Rejonowy dokonał właściwych ustaleń prawnych. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem doktryny, podczas czynności legitymowania należy okazać funkcjonariuszowi policji dokument tożsamości w sposób umożliwiający wpisanie danych osoby legitymowanej. Zgodnie z § 7 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lutego 2020 roku w sprawie postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów, Policjant zobligowany jest udokumentować legitymowanie konkretnej osoby w notatniku służbowym, służbowej notatce lub notatce urzędowej, określając datę, czas, miejsce i przyczyny legitymowania oraz następujące dane osoby legitymowanej: imię (imiona) i nazwisko oraz adres zamieszkania lub pobytu; numer PESEL, a w przypadku braku informacji o numerze PESEL – datę i miejsce urodzenia oraz imiona rodziców i nazwisko rodowe; a także rodzaj i cechy identyfikacyjne dokumentu, na podstawie którego ustalono tożsamość osoby legitymowanej. Oznacza to, iż w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego, podczas czynności legitymowania, osoba legitymowana zobowiązana jest ustnie podać osobie upoważnionej adres swojego miejsca zamieszkania lub pobytu.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż Sąd I instancji nie dokonał pogłębionej analizy stanu faktycznego i prawnego, na podstawie którego wydał zaskarżony wyrok, co skutkowało musi jego zmianą poprzez uniewinnienie obwinionego od popełnienia zarzuczonego mu czynu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie § 11 ust. 2 pkt 4 Rozporządzenie z dnia 22.10.2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnej I. N. kwotę 840

zł tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej obwinionemu w postępowaniu odwoławczym. Kosztami procesu w sprawie, na podstawie art. 119 § 2 pkt 1 k.p.s.w. obciążył Skarb Państwa.

SSO Ewa Mokrzyż